

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . . . 25/3/2017 Ημ. Αποδελτίωσης: 25/3/2017

Σελίδα: 13

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Εχω δίπλα μου τον τελευταίο καιρό τρεις προσπνεείς τόμους, • εύ-μορφους στο μάτι, εύκολους στο χέρι, • που περιέχουν μια μετάφραση του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη θαμμένη 111 χρόνια: • Είναι η περίφημη «Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης» του Θωμά Γόρδωνος (Thomas Gordon 1788-1841), • Σκώτου φιλέλληνα, που έζησε το '21 από κοντά, • πολέμυντας αλλά και συλλέγοντας ταυτόχρονα στοιχεία και ντοκουμέντα. • Έτσι έγραψε κι εξέδωσε το 1832 την Ιστορία του

• - «ένα από τα πρωιμότερα έργα που γραφτήκαν για την Ελληνική Επανάσταση, • που από την αρχή θεωρήθηκε και ένα από τα σοβαρότερα και εγκυρότερα», • σημειώνει η Αγγαίσα Κάσδαγλη στην «Εισαγωγή». • Η Ιστορία του Γόρδωνος δεν είχε μεταφραστεί ως το 1903, • όταν ο Σκιαθίτης αφήνει την Αθήνα για το νησί του. • Φεύγοντας, ο Γιάννης Βλαχογιάννης του βάζει στο χέρι τα ναύλα • και τις Ιστορίες του Γκόρντον και του Φίνλεϊ για να τις μεταφράσει. • Επείγεται μάλιστα, γιατί υπολογίζει στα έσοδα από την έκδοση του Γόρδωνος. • Η ζωή του Παπαδιαμάντη στο νησί είναι δύσκολη • και βαρύς ο καθημερινός μόχθος, μεταφράζοντας. • Αρχές του 1904 η μετάφραση του Γκόρντον τελειώνει • αλλά δεν εκδίδεται ούτε τότε ούτε αργότερα. • Κι αυτή, και του Φίνλεϊ, που τελειώσε το 1908, • έπρεπε να περιμένουν έναν αιώνα και κάτι για να βγουν απ' το μπουλού • - μιλάει γι' αυτά σταράτα ο Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος στον διαφωτιστικό «Πρόλογο» του Γόρδωνος. •

Ο Φίνλεϊ εντέλει βγήκε πρώτος πριν από λίγα χρόνια, • έκδοση της Βουλής, επιμέλεια Αγγελου Γ. Μαντά. • Ο Γόρδων εκδόθηκε, τρίτομος, πρόσφατα από το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας, • το πολύτιμο για τα γράμματά μας ΜΙΕΤ, • με φιλολογική επιμέλεια Ασημρινής Τριανταφυλλοπούλου, • θυγατέρας • -το μήλο κάτω απ' τη μηλιά- • του Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου, • που μαζί με τον Αγγελο Γ. Μαντά επικούρησαν στην κοπιώδη επιμέλεια. • Επιμέλεια γενναιοδωρη, • ευεργετική θα έλεγα, και για τη μετάφραση, και για

το πρωτότυπο. • Διότι εδώ δεν έχουμε μια «ξερά» επιστημονική φιλολογική επιμέλεια της μετάφρασης, • αλλά επιμέλεια που αναγνωρίζει την ευθύνη της να διορθώνει ενίοτε και τον συγγραφέα, όπου χρειάζεται, • αφού εδώ ο αναγνώστης διαβάζει Ιστορία, όχι λογοτεχνία. • Επεμβάσεις αναγκαίες, ολιγόλογες, σαφείς. • Προσωπικά, ο ιστορικός Γκόρντον με έχει εκπλήξει. • Εξαιρετικά πληροφορημένος, • με σφαιρική ματιά • - και ευχάριστος αφηγητής! • Πέραν αυτού, ε, η γοητεία του Παπαδιαμάντη. • Πώς και πόσο οικειώνεται το ξένο κείμενο • -μέσα στον πυρετό εργασίας επείγουσας, όπως νόμιζε ο καπνένος • για να το αποδώσει με τα δικά του χυμώδη ελληνικά. • Δούλευε σκυλίσια. «Πέντε ημέρας εδοκίμασα το σύστημα της οκταώρου εργασίας, με σκοπόν να τελειώσω γρήγορα, όπως ζητείς», έγραφε στον Βλαχογιάννη. • «Ο Λικανός της δεξιάς μου έχει δαρμούς και πόνους • και τα δύο άλλα δάκτυλα πάσχουσι σκληρυνσιν του δέρματος. • Η μέση μου πονεί. • Ωστε ξανακύλησα πίσω εις το πεντάωρον». • «Αλλά το έργον είναι σπουδαίον και το επόνεσα», γράφει. • Ευτυχώς, το πόνεσαν τώρα όπως του άξιζε οι εκδότες κι οι επιμελητές. •

Θα αναπαυθεί ίσως έτσι και το πνεύμα του Βλαχογιάννη, • που το 1925, σε δύσκολους και τότε καιρούς, έγραφε: • «Ο άνθρωπος ο πιο πρωτότυπος ήτανε γραμμένο του να μεταφράζει, μεταφράζει...» • «Τώρα τι να τα κάμω αυτά τα χειρόγραφα του πεθαμένου φίλου μου; • Ποιος φροντίζει για ιστορία πια στον τόπο μας; • Η ελληνική κοινωνία, με την πολιτεία της μπροστά, τρέχει κατακέφαλα άλλους δρόμους σκοτεινούς • κι ο Θεός ξέρει ποιο θα 'ναι το σταμάτημά της...».

“

Ο λικανός της δεξιάς μου έχει δαρμούς και πόνους. Αλλά το έργον είναι σπουδαίον και το επόνεσα.